

výhodou, kdyby personál při něm zaměstnaný mohl býti v ostatních dobách účelně zaměstnáván i v druhých oborech, jak tomu je na př. u nás. Vedle toho dochází již dnes ku kompetenčním sporům mezi oběma vedoucími úřady práce. Třídění takové je již proto nemožné, poněvadž častokráte pracuje jeden a týž dělník nějakou dobu třeba na stavbě nebo v cukrovaru a pak zase u zemědělství. Jest proto nezbytné, aby se o každé práci dověděl u jedné a téže zprostředkovatelný práce. Že není »jednotnost« zemědělství na škodu, a že může býti o zemědělské zprostředkování práce postaráno v zorně i v rámci všeobecného, o tom podala právě naše organizace skvělý příklad, neboť zemědělské zprostředkování je právem naší chlouboou. (Dokončení příště.)

Ze Sociálního ústavu Československé republiky.

V Publikacích Sociálního ústavu vyšla další 2 čísla: č. 8. Přehled rozhodnutí nejvyššího správního soudu ve věcech závodních výborů. S otiskem zákona z 12. srpna 1921, č. 330, o závodních výborech a vládního nařízení ze dne 29. prosince 1921, č. 2 ex 1922, kterým se provádí zákon o závodních výborech. Sestavil dr. Josef Kotek, min. koncipista ministerstva soc. péče. Str. 180. 24 Kč a č. 9. V. Dundr a A. Hampl, Kolektivní smlouvy pracovní. Práce počtená akcesitem v soutěži o cenu, vypsanou Soc. ústavem Čs. rp. 1923. Str. 59. 6 Kč. Mimo to pro informaci svých členů vydal Soc. ústav jako zvláštní otisk z Čs. statistického věstníku zprávu dra G. Reifa o Mezinárodní konferenci statistiků práce v Ženevě 29. října až 3. listopadu 1923, která bude doplněna referátem dra J. Janka o jednání uvedené konference o statistice úrazové, který vyjde v Sociální revui.

Přednáškové období bylo ukončeno přednáškou univ. prof. dra L. Heydeho, šéfredaktora Soziale Praxis, který promluvil o nynější křisi sociální politiky v Německu. Obsah jeho vývodů, jistě velmi zajímavých a aktuálních právě při vzájemné závislosti hospodářského a sociálního života naší republiky a říše německé, podá příští číslo Soc. revue v samostatném referátu. Z českých přednášečů promluvil ještě 9. května dr. J. Janko, místotajemník min. soc. péče, o rodinné mzdě. K přednášce jeho, která vyjde v Soc. revui per extensum, pojila se podrobná a zajímavá debata, v níž všichni mluvčí vyslovili se pro zachování a pokud možno i pro rozšíření rodinné (sociální) mzdy. Univ. prof. dr. V. Mildschuh uvítal téma jako velmi aktuální. Je jím tím spíše, že sociální mzda je dnes všude na ústupu. Je však třeba uvažovat, nedal-li by se ústup ten zadržet. Není přece pochyby, že dnešní systém mzdový, jak nedávno právě na schůzi Soc. ústavu ukázal vynikající francouzský národní hospodář prof. Gide, je neudržitelný. Ale jak působiti k nápravě? Vše zdá se nasvědčovati tomu, že vývoj povede tu od soukromohospodářské úpravy k úpravě veřejnohospodářské. Ale ovšem vývoj ten bude velmi pozvolný. Rodinná (sociální) mzda je jedním z krůčků na této vývojové cestě. Již proto je třeba ji zachovat. Není divu, jsou-li proti rodinné mzdě přísní liberálové, pro něž je měřítkem mzdy jedině výkonost. Ale řečníkovi se zdá, že ani socialistické strany nevzaly dosti usilovně otázku rodinné mzdy za svoji věc. Učiniti by tak měly již se svého stanoviska programového a mohly by tak činiti v praxi tím spíše, že nejde tu přece o rovnou mzdu, nýbrž jenom o příplatek ke mzdě,

odstupňovaný podle rodinných poměrů, který by mohl býti přijatelný již za dnešního společenského řádu. Ovšem u zaměstnavatelů přijetí systému rodinné mzdy velmi ztěžuje ohled na konkurenci. Ale ten mohl by býti paralysován, jak ukázal již dr. Janko, dobrovolným, po případě snad i nuceným pojištěním zaměstnavatelů. Proti profesoru Mildschuhovi posl. Johannis uváděl, že socialistické strany trvají na požadavku rodinné mzdy. Bohužel, politická jejich moc není vždy taková, aby mohly všechny své požadavky uskutečnit. Tak bylo na př. i při poslední úpravě poměrů státních zaměstnanců (při známém zákoně prosincovém), kdy do značné míry byla rodinná mzda státních zaměstnanců odbourána. Jinak vítá přednášku i rozhovor také se stanoviska sociálního pojištění, které se právě projednává parlamentně. Již v našem nemocenském pojištění uplatňuje se ohled na rodinu, zejména děti tak zv. rodinným pojištěním, které existuje od r. 1917 jako dobrovolné a od r. 1921 jako povinné. Ohled ten má se ještě více uplatnit v novém připravovaném zákoně o sociálním pojištění. Doporučuje, aby otázky si všímal také Sociální ústav, jenž by měl zkoumat, jaký výsledek mělo již nyní rodinné pojištění na zdravotní stav obyvatelstva, zejména na dětskou úmrtnost. V okresní nemocenské pokladně pražské jsou k dispozici již zajímavá data, která by mohla poskytnouti dobrý materiál studijní. Odborový sekretář Vosecký zabývá se nato rovněž otázkou postavení socialistických stran k systému rodinné mzdy. Ukazuje, že rodinná mzda třeba ojediněle a s nepatrným praktickým důsledkem vyskytovala se v kolektivních smlouvách již před válkou. Odborová ústředí i politická vedení socialistických stran jistě se snaží rodinné mzdy aspoň udržet, když již je nelze za dnešních poměrů rozšířit. Ale proti systému rodinné mzdy staví se šmahem všichni zaměstnavatelé a i mnozí zaměstnanci. S tímto nepochopením vrstev zaměstnaneckých setkali jsme se nejen u státních zaměstnanců, nýbrž i u dělnictva. Bude zde nutno ještě mnohé propagace a usilovné výchovy. Zatím snad dá se ohled na rodinu obhájit aspoň při příbytečném a jednorázových přídavecích, ne však při mzdě týdenní a měsíční. I odborový tajemník Petr přiznával, že ani vrstvy zaměstnanecké nemají dosud plného pochopení pro sociální a národní význam rodinné mzdy. Ale soudí, že u nich dalo by se docílit poměrně snadně nápravy hojnější propagací a poučováním. Těžší však je překonat odpor zaměstnavatelů, zejména za dnešní hospodářské situace, kde při ujednávání kolektivních smluv je postavení dělnických organizací velmi oslabeno. Na značnou škodu je tu také špatný příklad státu, který úpravou platů svých zaměstnanců vždy velmi značně působí i na úpravu mzdových poměrů v životě soukromohospodářském. Zdařilou schůzi a zajímavý její rozhovor ukončil stručným doslovem předsedající odb. rada dr. Štern. Připojil se k mínění ostatních mluvčích schůze, že rodinné mzdy u nás byly odbourány ukvapeně. Působily při tom nejen obtíže hospodářské, které zejména komplikovaly a ztěžovaly soutěžnost na straně podnikatelů, nýbrž i motivy psychologické. Rodinná mzda byla považována za přežitek válečné vázanosti hospodářského života, k níž byla obecná nechuf, která se pak přenesla i na soustavu rodinných mezd. Dnes však musíme se snažit v zájmu státu a národa, v zájmu účelné populační politiky, uchovati zbytky rodinných mezd a rozšířit je ještě na další obory života. To bude možno, budou-li obtíže, způsobované rodinnou mzdou podnikatelům odstraněny vyrovnávacími pokladnami. Zde měla by býti družstva průkopníkem nového sociálnějšího systému mzdy, měla by býti sociálním podnikatelem v nejlepším slova smyslu a příkladem svým a svojí iniciativou raziti nové cesty mzdové politiky. Stejně měl by působiti stát nejen v poměru ke svým zaměstnan-

cům, nýbrž i svým vlivem při veřejných dodávkách, kde by ceteris paribus dával přednost podnikatelům, platícím svým zaměstnancům rodinnou mzdu.

Konečně Soc. ústav pokračoval v přípravách pro mezinárodní sjezd sociální politiky, který se bude konati na podzim v Praze. Za předsednictví univ. prof. dra Jos. Grubra 20. května ustavilo se místní organizační komité, které převzalo spolu se Sociálním ústavem Československé republiky úlohu hostitele uvedené významné konference. Sjezd, o jehož ideovém rázu podal referát odborový rada dr. Štern, bude se konat ve dnech 2. až 4. října v Praze, kde vzhledem k jeho mimořádnému významu propůjčena byla pro sjezdové jednání zasedací síň poslanecké sněmovny. Sjezd pořádá Mezinárodní asociace pro zákonnou ochranu dělnictva a Mezinárodní asociace pro boj s nezaměstnaností, které svojí dosavadní činností se staly jedněmi z nejvýznamnějších mezinárodních sdružení. Sjezd navazovati bude na jednání prvního sjezdu sociální politiky, konaného roku 1897 v Curychu, který určil směrnice mezinárodní sociální politiky až do světové války. Dnes ovšem valná část úkolů tehdy vytčených je splněna, hospodářské i sociální poměry světovou válkou podstatně změněny, takže je třeba i mezinárodní sociální politice vytknouti nové cíle. Sjezd již svojí účastí slibuje býti velmi důležitým mezinárodním projevem. Očekává se, že přijede k němu do Prahy 200 až 300 cizích hostů, vesměs vynikajících odborníků, státníků a národních hospodářů ze zemí evropských i ze zámoří. Mezi referenty a přihlášenými řečníky jsou již dnes význační pracovníci svého odboru z Anglie, Belgie, Československa, Finska, Francie, Holandska, Italie, Jugoslaviie, Maďarska, Německa, Polska, Rakouska, Řecka, Spojených států severoamerických, Španělska, Švédska a Švýcarska. Mezi nimi jsou stoupenci různých směrů sociálně politických, kteří uznávají potřebu dalších pozitivních sociálních reforem, přední representanti odborových Internacionál, čelní vědeckí pracovníci, politikové atd. Na pořadu sjezdového jednání bude: 1. Přehled vývoje a dnešní světový stav sociální politiky v oboru dělnické ochrany i sociálního pojištění. 2. Osmihodinový den pracovní a jeho hospodářské, mravní a sociální účinky. 3. Odpovědnost a úkol zaměstnanců při správě závodu. 4. Povinnost společnosti v době hospodářské krise, zejména v boji s nezaměstnaností. Na schůzi organizačního výboru byla ustavena komité: ubytovací, uvítací, propagační a pro prohlídku města Prahy. Pořádání sjezdu bylo uvítáno všemi zástupci korporací, které ochotně podaly Sociálnímu ústavu ruku k důstojnému uskutečnění tak významné mezinárodní manifestace. Zúčastnění delegáti (zejména tajemník Bílý, poslanec A. Čuřík, řed. Vojt. Fišer, řed. Ant. Holzbach, senátor Ferd. Jirásek, uč. Jos. Líznar, ing. Fr. Munk, řed. Pavel, řed. Polanský, taj. J. Vosecký, řed. Hyka, kom. rada K. Čupr) podali v obsáhlé debatě mnoho dobrých podnětů, jimiž bude zaručen úspěšný zevní průběh sjezdu. Nezávazné přihlášky interesentů k sjezdu přijímá již nyní Sociální ústav Československé republiky (Praha III., Valdštýnská 10), jenž udělí také ochotně vyžádané informace.

O vývoji námezdního poměru.

(Z přednášky, kterou proslovil 26. března Charles Gide, profesor na Collège de France, v Sociálním ústavě Československé republiky.)

Před 36 lety pronesl prof. Charles Gide formuli, že emancipace dělnické třídy nenastane, leč zrušením námezdního poměru. Tehdy měl jeho výrok za následek ostrou kritiku proti němu i v samé